

Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati skloništa za životinje

NN 99/2019 (18.10.2019.), Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati skloništa za životinje

Ministarstvo poljoprivrede

1994

Na temelju članka 61. stavka 7. Zakona o zaštiti životinja (»Narodne novine«, br. 102/17 i 32/19) ministrica poljoprivrede donosi

PRAVILNIK

O UVJETIMA KOJIMA MORAJU UDOVOLJAVATI SKLONIŠTA ZA ŽIVOTINJE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuje način držanja životinja u skloništu za životinje (u daljnjem tekstu: sklonište), osposobljenost osoblja koje sakuplja životinje i brine se o njima u skloništu, postupanje sa životinjama, rad skloništa te sadržaj i način vođenja upisnika skloništa.

Članak 2.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Pravilnika imaju sljedeće značenje:

- a) *volonter* osoba koje dobrovoljno ulaže svoje osobno vrijeme, trud, znanja i vještine za rad u skloništu bez isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje
- b) *biosigurnosne mjere* – nadzirani ulazak i izlazak ljudi, životinja i vozila u sklonište i iz skloništa, održavanje reda i čistoće, osiguranje zdravstvene ispravnosti vode, uklanjanje lešina životinja te provođenje dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije u skloništu
- c) *odgovorno posjedovanje životinje* – obuhvaća označavanje životinje, cijepljenje, kontrolu razmnožavanja, skrb o životinji (smještaj, hrana, voda) te osiguranje zdravlja životinje
- d) *korisna podna površina* – podna površina koju životinja može nesmetano koristiti, u što se ne ubraja površina koju zauzimaju oprema za hranjenje i napajanje, ležaj te druga oprema i dodaci za zadovoljavanje potreba životinje
- e) *socijalizacija životinje* – navikavanje životinje na različite podražaje iz njezine okoline
- f) *privremeni udomitelj* – posjednik koji drži do 20 odnosno 20 pasa ili mačaka starijih od šest mjeseci u svrhu udomljavanja, koje mu je povjerilo na čuvanje sklonište s kojim o tome ima sklopljen ugovor
- g) *kapacitet skloništa* – ukupan broj mjesta za držanje pojedinih vrsta životinja u skloništu
- h) *standardni operativni postupci* – niz pisanih uputa kojima se želi postići jednoobraznost izvođenja postupaka u skloništu kojima se osigurava zdravlje i dobrobit životinja.

Krug skloništa

Članak 3.

- (1) Sklonište mora biti ograđeno radi sprječavanja nekontroliranog kretanja ljudi, životinja i vozila.
- (2) Ograda skloništa mora osigurati primjerenu vizualnu izolaciju od okoliša na način da se životinje u skloništu zaštite od uznemiravanja.

(3) Krug skloništa mora biti dovoljno prostran da osigura njegovu funkcionalnu povezanost, a sve površine koje nisu betonirane ili asfaltirane moraju biti uredno održavane.

(4) Na ulazu u sklonište mora biti postavljena natpisna ploča s nazivom skloništa, adresom, telefonskim brojem skloništa, elektroničkom adresom, mrežnom stranicom i stranicom informacijskog centra te oznakom radnog vremena.

(5) Ulazak osoba u sklonište koje dolaze u kontakt sa životinjama mora se nadzirati i o tome se mora voditi evidencija, kroz postojeće evidencije.

Uvjeti za sklonište, električna energija i pričuvni sustav

Članak 4.

(1) Sklonište mora biti sagrađeno i održavano na način da osigura primjerene uvjete smještaja životinja s obzirom na vrstu i kategoriju životinja smještenih u skloništu.

(2) Sklonište se mora nalaziti na mjestu na kojem je moguće osigurati električnu energiju i vodu te odgovarajući prilazni put za motorna vozila.

(3) Sklonište mora osigurati pričuvni sustav napajanja za osiguranje energije koja pokreće sustave koji utječu na dobrobit životinja.

Voda

Članak 5.

(1) Sklonište mora biti opskrbljeno dovoljnom količinom vode s obzirom na potrebe skloništa.

(2) Ako je voda iz vlastitog bunara ili spremnika za vodu, zdravstvena ispravnost vode za piće mora biti kontrolirana u ovlaštenim laboratorijima najmanje jednom godišnje.

(3) Ako se voda za piće namijenjena napajanju životinja u skloništu drži u spremnicima, spremnici moraju biti zatvoreni i smješteni tako da nisu izravno izloženi suncu, a u slučaju niskih temperatura zaštićeni od smrzavanja vode u njima.

(4) Spremnici iz stavka 3. ovoga članka moraju se čistiti, prati i dezinficirati s takvom učestalošću da se osigura kvaliteta vode za piće.

(5) O postupcima iz stavka 4. ovoga članka sklonište vodi evidenciju.

Održavanje čistoće

Članak 6.

(1) U skloništu mora biti omogućeno djelotvorno održavanje, čišćenje, pranje i dezinfekcija opreme, prostora i prostorija.

(2) Površine u skloništu u zatvorenim prostorima gdje borave životinje moraju biti izrađene od materijala koji se lako čisti, pere i dezinficira, a drvene podloge moraju biti zaštićene na način koji omogućava čišćenje.

(3) Vanjski prostori na kojima se drže životinje moraju biti od materijala primjerenih vrsti životinja, a podloga za pse mora biti izvedena od najmanje pijeska, šljunka ili sličnog materijala.

(4) Kućice za pse mogu biti izgrađene od drvenog materijala zaštićenog zaštitnim premazom koji nije štetan za životinje te koji omogućava djelotvorno pranje, čišćenje, dezinfekciju i dezinfekciju.

(5) Svi prostori i prostorije u skloništu moraju biti očišćeni i oprani sredstvima opće namjene najmanje jednom dnevno te prema potrebi dezinficirani.

(6) Unutar kruga skloništa mora se provoditi deratizacija i dezinsekcija dva puta godišnje. Dezinsekciju sklonište može obavljati samostalno osiguravajući potrebnu učestalost u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.

(7) O provedenim mjerama iz stavka 1. ovoga članka sklonište je dužno posjedovati i čuvati dokumentaciju najmanje 3 godine.

(8) Sklonište mora imati zatvoreni sustav za prikupljanje i odvođenje otpadnih voda.

Zbrinjavanje lešina

Članak 7.

(1) Sklonište mora imati hladenu prostoriju/prostor za odlaganje lešina ili zamrzivač.

(2) Prostorija/prostor odnosno zamrzivač iz stavka 1. ovoga članka:

– mora biti zaključana i smještena u krugu skloništa tako da je onemogućen pristup neovlaštenim osobama i životinjama

– smije biti korištena samo u svrhu odlaganja lešina iz skloništa

– mora biti redovito čišćena, prana i dezinficirana.

(3) Zamrzivač iz stavka 1. ovoga članka ne može biti smješten u prostoriji ili prostorima gdje se drže životinje i hrana.

(4) Lešine životinja moraju biti redovito zbrinute i odvožene o čemu se dokumentacija čuva najmanje tri godine.

Skrb u skloništu

Članak 8.

(1) Skrb o životinjama u skloništu obuhvaća:

– način držanja životinja, njegu, hranidbu, zdravlje i dobrobit životinja, s obzirom na potrebe životinja

– svakodnevnu kontrolu zdravlja i dobrobiti životinja

– osiguranje veterinarsko zdravstvene zaštite životinja

– zaštitu životinja od drugih životinja i ljudi kao i sprječavanje bijega životinja iz skloništa te sprječavanje ulaska drugih životinja u sklonište

– socijalizaciju životinja.

(2) Životinjama u skloništu mora se osigurati, s obzirom na potrebe životinjske vrste, starost, stupanj razvoja i prilagodbu, odgovarajuća površina, osvjetljenje (dnevno-noćni ritam), temperatura, vlažnost, prozračivanje i koncentracija plinova.

(3) Za nezdružljive životinje u skloništu potrebno je osigurati odvojene nastambe.

(4) Uz skrb o životinjama iz stavka 1. ovoga članka, sklonište treba osigurati i:

– edukaciju javnosti o odgovornom posjedovanju životinja

– oglašavanje životinja

– promociju skloništa i udomljavanja životinja.

Radno vrijeme

Članak 9.

(1) Za potrebe skrbi o životinjama sklonište mora osigurati najmanje:

– redovno radno vrijeme sedam dana u tjednu

– rad u dvije smjene

- dežurstvo izvan radnog vremena
- telefonsko dežurstvo tijekom noći za hitne slučajeve.

(2) Sklonište mora biti otvoreno za javnost u redovnom radnom vremenu najmanje četiri sata dnevno od čega dva dana u tjednu u popodnevnim satima.

Osoblje

Članak 10.

- (1) Svako sklonište mora imati najmanje dva djelatnika koji skrbe o životinjama koji su osposobljeni u skladu s člankom 11. ovoga Pravilnika.
- (2) U skloništu mora biti imenovan voditelj skloništa kao odgovorna osoba.
- (3) Osobe koje rade u skloništu ne smiju biti pravomoćno osuđene za djela zanemarivanja, zlostavljanja, mučenja i ubijanja životinja, niti protiv njih za isto smije biti u tijeku sudski postupak, o čemu moraju pribaviti potrebnu dokumentaciju.
- (4) Volonteri koji rade u skloništu mogu raditi samo pod nadzorom djelatnika skloništa i ne ubrajaju se u zaposleno osoblje, te o istima sklonište mora voditi evidenciju.
- (5) Skloništa za pse i mačke koja drže više od 100 životinja moraju osigurati zaposleno osoblje u skladu sa stavkom 1. ovoga članka te na svakih dodatnih 50 životinja moraju osigurati još po jednog djelatnika koji skrbi o životinjama.
- (6) Za volontere iz stavka 4. ovoga članka sklonište mora osigurati interno osposobljavanje za skrb o životinjama i postupanju s njima, o čemu se mora voditi evidencija.

Osposobljavanje

Članak 11.

- (1) Osposobljavanje osoba iz članka 10. stavka 1. ovoga Pravilnika provodi nadležno tijelo ili za njegovo provođenje može ovlastiti drugu pravnu ili fizičku osobu koja treba dostaviti dokaz da:
 - je registrirana za djelatnost provođenja edukacije
 - posjeduju dovoljno stručnog osoblja za provođenje osposobljavanja
 - može osigurati odgovarajuće prostore i opremu za teoretsko i praktično provođenje osposobljavanja i
 - posjeduje program osposobljavanja iz Priloga III. ovoga Pravilnika.
- (2) Nadležno tijelo daje suglasnost na sadržaj programa osposobljavanja iz stavka 1. ovoga članka.
- (3) Po završenom osposobljavanju osobe iz stavka 1. ovoga članka izdaju polazniku potvrdu o osposobljavanju na obrascu iz Priloga IV. ovoga Pravilnika.
- (4) Osobe iz stavka 1. ovoga članka koje provode osposobljavanje moraju voditi evidenciju o polaznicima koji su završili osposobljavanje koju čuvaju najmanje 5 godina te podatke o tome dati na uvid na zahtjev veterinarskog inspektora.
- (5) Troškove osposobljavanja snosi polaznik.
- (6) Osposobljenim osobljem iz stavka 1. ovoga članka smatra se osoblje koje posjeduje obrazovanje veterinarskog, poljoprivrednog odnosno stočarskog smjera, ovisno o vrsti životinja koja se nalazi u skloništu, te osoblje koje ima jednako vrijedno iskustvo u trajanju od godine dana rada u skloništu.
- (7) Osoblje koje skrbi o životinjama u skloništu i osoblje pravnih i fizičkih osoba kojima je povjeren posao hvatanja i prijevoza životinja do skloništa mora u roku od šest mjeseci od početka djelatnosti biti osposobljeno za poslove

koje obavljaju u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, a osoblje novo osnovanog skloništa u roku od tri mjeseca od dana odobravanja.

Podaci o životinjama

Članak 12.

(1) Sklonište mora podatke o svim životinjama u skloništu (vrsta, spol, procijenjena starost, mjesto i vrijeme pronalaska), uključujući i fotografije životinja, dati javnosti na uvid i korištenje.

(2) Sklonište mora aktivno tražiti udomitelje životinja putem sredstava javnog priopćavanja, internetskih mreža ili drugih načina širenja informacija.

(3) Sklonište mora udomiteljima osigurati kontakt sa životinjama koje su spremne za udomljavanje, o čemu odlučuje voditelj skloništa, a to su:

– zdravi psi cijepljeni protiv bjesnoće i označeni mikročipom te štenci mlađi od tri mjeseca koji su nakon boravka u izolaciji označeni mikročipom i

– ostale životinjske vrste koje su nakon boravka u izolaciji primjereno označene i nad njima su provedene propisane mjere, ukoliko se mogu udomiti sukladno posebnim propisima.

(4) Sklonište mora životinje, osim slobodno živućih mačaka iz članka 24. stavka 1. ovoga Pravilnika, označiti mikročipom, a vrste kod kojih to nije primjenjivo mora primjereno označiti na drugi način.

Preuzimanje životinja

Članak 13.

(1) U sklonište se može smjestiti i životinja o kojoj se njezin posjednik ne može ili ne žele brinuti, uz koju posjednik mora dostaviti propisanu dokumentaciju.

(2) Posjednik iz stavka 1. ovoga članka pri smještaju životinje u sklonište mora predati životinju u skladu s uvjetima preuzimanja koje određuje sklonište te ispuniti obrazac iz Priloga II. ovoga Pravilnika.

(3) Pravne i fizičke osobe koje udomljuju životinje iz skloništa moraju prilikom preuzimanja životinje dati svoje osobne podatke voditelju skloništa na obrascu iz Priloga II. ovoga Pravilnika.

(4) U skloništu se mora redovito voditi evidencija o preuzetim životinjama te o pravnim i fizičkim osobama (naziv ili ime, prezime, OIB, adresa, telefonski broj) koje udomljuju životinje iz skloništa ili ostavljaju životinje u skloništu.

(5) Sklonište ima pravo posjedniku iz stavka 1. ovoga članka naplatiti troškove skrbi, sterilizacije, označavanja i provedbu mjera veterinarske zaštite životinje.

Hvatanje

Članak 14.

(1) Nakon hvatanja životinje potrebno je na mjestu nalaska provjeriti je li životinja označena mikročipom te ako nije evidentirati podatke o životinji putem jedinstvenog informacijskog centra i ispuniti evidenciju iz Priloga II. ovoga Pravilnika.

(2) Posao hvatanja životinja sklonište može povjeriti i drugoj pravnoj i fizičkoj osobi iz članka 28. stavka 1. ovoga Pravilnika.

(3) Podaci o životinji iz stavka 1. ovoga članka moraju se po dolasku u sklonište, tijekom tekućeg radnog dana uvesti u evidenciju skloništa.

(4) Po primitku prijave o izgubljenj ili napuštenoj životinji sklonište mora:

- odmah evidentirati putem jedinstvenog informacijskog centra sve dostupne podatke o prijavljenoj životinji
- osigurati njezin smještaj u roku od 24 sata, osim u slučaju nedostatka prostora
- organizirati smještanje životinje kod privremenog udomitelja u skladu s člankom 15. stavkom 1. i 2. ovoga Pravilnika ili je smjestiti u drugo sklonište, ako životinju ne može smjestiti u sklonište zbog nedostatka prostora
- nađenoj ozlijeđenoj životinji osigurati veterinarsku pomoć odmah, a najkasnije unutar 2 sata od primitka prijave i
- evidentirati putem jedinstvenog informacijskog centra naknadno zaprimljene podatke o izgubljenim životinjama i životinjama zaprimljenim u sklonište najkasnije prvi sljedeći radni dan nakon zaprimanja istih.

(5) Životinja oduzeta rješenjem veterinarskog inspektora mora se uvesti u evidenciju skloništa te se mora ispuniti obrazac iz Priloga II. ovoga Pravilnika.

(6) Životinja iz stavka 5. ovoga članka smješta se u sklonište na teret posjednika, a ukoliko isti nije u mogućnosti podmiriti trošak financirat će ga jedinica lokalne samouprave na čijem je području pronađena životinja te će se ista po okončanju postupka naplatiti od posjednika.

Izolacija

Članak 15.

(1) Novoprimljena životinja po dolasku u sklonište mora biti smještena u prostor izolacije najmanje do pregleda koji obavlja doktor veterinarske medicine (u daljnjem tekstu: veterinar), a koji se mora provesti najkasnije u roku od 24 sata po dolasku životinje.

(2) Veterinar donosi odluku o duljini boravka životinje u izolaciji.

(3) Svaka novoprimljena životinja u skloništu mora biti uvedena u evidenciju skloništa, najkasnije 24 sata po smještaju.

(4) Prostor izolacije mora biti očišćen, opran i dezinficiran nakon svakog izlaska životinje, a po potrebi i prije ulaska životinje u prostor izolacije.

(5) U prostoru izolacije mora se osigurati da:

- bilo koja tvar (urin, feces, stelja, hrana i dr.) iz jednog odjeljka ne kontaminira druge odjeljke
- je pregrada između životinja puna kako bi se izbjegao fizički kontakt među njima
- pristup prostoru izolacije ima samo zaposleno osoblje skloništa i veterinar i
- se o ulasku i izlasku životinja iz prostora izolacije vodi evidencija.

Smještaj i površina u izolaciji

Članak 16.

(1) U prostoru izolacije životinje se moraju držati odvojeno, osim ako veterinar odredi drugačije.

(2) Površine podova u prostoru izolacije moraju biti izrađene od materijala koji se lako čiste, peru i dezinficiraju.

(3) U prostoru izolacije mora biti osigurana podna površina za:

- psa u skladu s člankom 18. stavkom 1. podstavkom prvim ovoga Pravilnika
- mačke i pitome vretice u skladu s člankom 23. stavkom 1. ovoga Pravilnika i
- ostale životinje u skladu s člankom 8. stavcima 2. i 3. ovoga Pravilnika, uzimajući u obzir posebne propise s obzirom na vrstu i starost životinja.

(4) Ako su uz prostore izolacije osigurani ispusti, isti među sobom moraju biti odijeljeni punom pregradom te biti od materijala koji se može čistiti, prati i dezinficirati.

(5) Korisna podna površina u prostoru izolacije po životinji može biti i manja ako tako odredi veterinar.

Prostori u skloništu

Članak 17.

(1) Sklonište za životinje sastoji se od:

- prostorije/prostora za prijem stranaka i vođenje evidencija
- prostorije za prijem i pregled životinja koji obavlja veterinar
- prostora za njegu životinja (čišćenje, kupanje, sušenje, tretiranje protiv nametnika)
- prostorije/prostora za izolaciju životinja (za novo primljene ili ozlijeđene/bolesne životinje)
- prostorije/prostora za smještaj životinja (kavezi, nastambe, odjeljci, kućice)
- prostorije/prostora za odvajanje agresivnih životinja (kavezi, nastambe, odjeljci, kućice)
- prostorije/prostora za spremanje sredstava za čišćenje i dezinfekciju koja mora biti zaključana
- prostora za skladištenje hrane
- prostora za pripremu i raspodjelu hrane za životinje te čišćenje i pranje posuđa, odnosno posuda za hranu i vodu
- prostorije za osoblje
- prostora s garderobnim ormarima za osoblje u kojem se osoblje može presvući
- sanitarnog čvora (WC, kupaonica)
- hladene prostorije/prostora za odlaganje lešina životinja ili zamrzivača koji se koristi u istu svrhu
- prostora za slobodno kretanje životinja i po potrebi, njihovu socijalizaciju.

(2) Sklonište u koje se smještaju domaće vrste goveda, ovaca, koza, svinja, kopitara i peradi mora osigurati način držanja životinja u skladu s posebnim propisima u odnosu na uvjete držanja životinja i skrb o njima te osigurati prostorije/prostore iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Prostore i prostorije iz stavka 1. ovoga članka te uvjete smještaja i skrbi u skloništu za one životinje koje se ne ubrajaju u domaće vrste pasa, mačaka i pitomih vretica i životinje iz stavka 2. ovoga članka odredit će nadležno tijelo naknadno, na prijedlog podnositelja zahtjeva, a uz savjetovanje sa znanstvenim tijelom koje može osigurati potrebne informacije iz svog djelokruga.

Smještaj pasa

Članak 18.

(1) Prostor za smještaj pasa iz članka 17. stavka 1. podstavka petog ovoga Pravilnika sastoji se od:

- zatvorenog prostora, primjereno zagrijanog i zračnog, s dovoljno mjesta za rukovanje životinjama ukupne najmanje podne površine 2 m² po životinji, na koji se nastavlja ispust natkriven do najmanje 1/3 propisane površine u odnosu na broj pasa u skladu s podstavkom 2. ovoga stavka te s ležajem odgovarajuće veličine za svaku životinju koji je prekriven suhom i čistom prostirkom i
- ispusta koji može biti povezan s jednim ili više zatvorenih prostora, u kojem se po jednom odraslom psu, mjereći njegovu visinu u grebenu, mora osigurati sljedeća korisna podna površina:
 - a) za psa do 35 cm visine treba osigurati najmanje 4 m² podne površine, a u slučaju skupnog držanja pasa treba biti osigurano najmanje 2 m² podne površine po psu

b) za psa od 36 do 45 cm visine treba osigurati najmanje 4 m² podne površine

c) za psa od 46 do 55 cm visine treba osigurati najmanje 5 m² podne površine

d) za psa višeg od 55 cm treba osigurati najmanje 6 m² podne površine.

(2) Kod skupnog držanja pasa računa se ukupna korisna podna površina na način da se površini za najvišeg psa doda 50% površine za svakog daljnjeg psa u odnosu na njegovu visinu iz podstavka 2. ovoga članka.

(3) Ispust može biti zajednički za više zatvorenih prostora ukoliko odgovara propisanoj površini po visini psa iz stavka 2. i 3. ovoga članka.

(4) Kujama sa štencima ili štencima bez majke starosti do 2 mjeseca mora se osigurati odjeljak u kojemu ima dovoljno mjesta za ležanje i igru, najmanje podne površine koja se odnosi na dva pojedinačna psa kako je propisano stavkom 2. ovoga članka.

Kućice za pse

Članak 19.

(1) U skloništu je dopušteno držati pse i u kućicama ukoliko u skloništu postoje objekti s prostorijama/prostorima sukladno člancima 17. i 18. ovoga Pravilnika.

(2) Iznimno od članka 17. stavka 1. podstavka petoga i članka 18. ovoga Pravilnika, zdravi odrasli psi mogu se držati i u vanjskim prostorima s kućicama kao i kuja sa štencima starijim od dva mjeseca ili štenci bez majke stariji od tri mjeseca, kad je temperatura okoliša za njih ugodna, a što je vidljivo iz njihovog općeg stanja i ponašanja.

(3) Kućice za pse moraju biti izrađene od primjerenog materijala, štititi od nepovoljnih vremenskih uvjeta, biti primjerene veličini psa tako da isti u njoj može ležati, stajati uspravno u prirodnom stojećem položaju, okrenuti se i njegovati.

(4) Otvori na kućici moraju biti dovoljno veliki da pas može nesmetano prolaziti te smješteni na način da životinju štite od neugodnih vremenskih uvjeta.

(5) U kućici mora biti osiguran suh ležaj koji se lako čisti.

(6) Prostor na kojem se nalaze kućice za pse mora biti ograđen te mora biti u skladu s podnom površinom iz članka 18. stavka 1. podstavka drugoga i stavka 2. ovoga Pravilnika koja ne uključuje površinu kućica i mora biti natkrivena do najmanje 1/3 propisane površine.

(7) Ograđeni prostor u kojem se drže životinje u kućicama mora biti odgovarajuće visine da osoblje može bez smetnje očistiti prostor i rukovati životinjama, te odgovarajuće visine i izgrađen na način da se spriječi bijeg životinja.

Prostor za socijalizaciju

Članak 20.

(1) Prostor za slobodno kretanje i socijalizaciju pasa unutar skloništa mora biti ograđen i uređen na način da nema mogućnosti ozljeđivanja životinja te omogućavati da se psi mogu slobodno kretati i družiti primjereno svojim potrebama.

(2) Psi se moraju svakodnevno izvoditi u prostor iz stavka 1. ovoga članka, u skladu sa svojim potrebama, osim ako veterinar odredi drugačije.

(3) Prostor iz stavka 1. ovoga članka mora biti najmanje površine 50 m² te se istovremeno u njemu ne smiju nalaziti nezdružljive životinje.

(4) Prostor iz stavka 1. ovoga članka ne može se koristiti za stalno držanje životinja.

Način skrbi i držanja

Članak 21.

(1) U skloništu se mora spriječiti razmnožavanje životinja.

(2) Ženke s mladunčadi kao i bolesne i agresivne životinje moraju se smjestiti odvojeno od drugih životinja.

(3) Hrana i voda životinjama se moraju nuditi na način prilagođen njihovoj vrsti, stanju i dobi, a o izuzecima zbog zdravstvenog stanja životinja odlučuje veterinar.

(4) Životinjama u prostoru u kojem borave moraju biti na raspolaganju odgovarajući predmeti kojima se zanimaju.

(5) Životinje se ne smiju držati vezane osim po savjetu veterinara.

Temperatura, svjetlo, grijanje, hlađenje i prozračivanje prostorija

Članak 22.

(1) U prostorijama i prostorima u skloništu u kojima borave životinje mora biti osigurano:

– dovoljno dnevnog svjetla da se životinje međusobno vide

– mjerni instrument za pokazivanje temperature prostora

– temperatura zraka u zatvorenom unutarnjem dijelu za smještaj:

a) pasa u rasponu od + 5°C do +27°C

b) mačaka u rasponu od + 15°C do +25°C

c) pitomih vretica u rasponu od +15°C do +21°C

– za domaće vrste goveda, ovaca, koza, svinja, kopitara i peradi, svjetlo i temperatura u skladu s posebnim propisima

– za životinje koje se ne ubrajaju u domaće vrste pasa, mačaka i pitomih vretica i domaće vrste goveda, ovaca, koza, svinja, kopitara i peradi svjetlo i temperatura moraju biti u skladu s člankom 8. stavcima 2. i 3. ovoga Pravilnika.

(2) Štencima i mačićima tijekom prvih mjesec dana života treba osigurati grijanje usmjerenim izvorom topline koji osigurava temperaturu na ležaju od + 20°C do + 25°C (infracrvena svjetiljka, grijani pod i sl.), s negrijanim prostorom u koji se životinje mogu pomaknuti u slučaju da im je prevruće, odnosno, ukoliko nije osigurano grijanje usmjerenim izvorom topline, temperatura prostora u kojem se nalaze životinje ne smije biti niža od +18°C, a ležište za životinje treba biti toplinski izolirano.

(3) U prostorijama za smještaj životinja mora biti osiguran sustav prozračivanja, a po potrebi i klimatizacijski sustav, koji će osigurati dostatno prozračivanje, grijanje ili hlađenje.

(4) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ukoliko su u sklonište smještene životinje koje zahtijevaju poseban temperaturni režim, temperatura se mora prilagoditi potrebama životinja, a odluku o istome donosi veterinar.

(5) Na prostore s kućicama za držanje pasa ne primjenjuju se odredbe ovoga članka.

Smještaj mačaka

Članak 23.

(1) Za držanje odrasle mačke u unutarnjem prostoru mora se osigurati najmanja površina od 4 m² najmanje visine 2 m, u kojem mora biti osigurano odvojeno primjereno ležište.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, odrasla mačka može se držati u vanjskom prostoru najmanje površine 4 m² i najmanje visine 2 m, s osiguranim primjerenim ležištem unutar zatvorenog dijela grijanog objekta. Vanjski prostor mora biti ograđen mrežom i u potpunosti natkriven.

(3) Pri skupnom držanju mačaka smije se zajedno držati najviše 10 združljivih mačaka, a za svaku dodatnu mačku podna površina se uvećava za 2 m².

(4) Mačkama se mora osigurati mjesto s pijeskom ili drugim odgovarajućim materijalom za obavljanje nužde, strukture za penjanje, odgovarajući materijali za trošenje kandži te predmeti kojima se zanimaju odnosno igraju.

(5) Mačka s mačićima do dva mjeseca starosti mora se držati u unutarnjem prostoru podne površine najmanje 4 m², najmanje visine 2 m, u kojem je osigurano primjereno ležište.

Slobodno živuće mačke

Članak 24.

(1) Nađene slobodno živuće mačke ne smještaju se u izolaciju u skloništu, već se steriliziraju, označavaju rezanjem vrška lijeve uške i evidentiraju (mjesto i datum nalaska, mjesto i datum puštanja).

(2) Slobodno živuće mačke po dolasku u sklonište, prije provođenja bilo kakvih postupaka, mora pregledati veterinar koji s obzirom na zdravstveno stanje životinje odlučuje kad će iste biti sterilizirane te o duljini njihovog oporavka.

(3) Nakon zahvata iz stavka 1. ovoga članka i oporavka tijekom kojeg su smještene u prostor u skloništu koji onemogućava kontakt s drugim životinjama, slobodno živuće mačke mogu biti puštene u okoliš ako je isti primjeren za njihov povrat.

Uvjeti za pitome vretice

Članak 25.

(1) Prostor za držanje pitomih vretica mora biti u skladu s člankom 23. ovoga Pravilnika.

(2) Ležište za pitome vretice mora biti zaštićeno od svjetlosti (drvena ili plastična kućica).

(3) Pitome vretice moraju se držati odvojeno ako nisu sterilizirane.

(4) Pitome vretice se mora sterilizirati najkasnije prije njihovog izlaska iz skloništa.

Privremeni udomitelj

Članak 26.

(1) Privremeni udomitelj mora udovoljavati sljedećim uvjetima za:

– držanje pasa u zatvorenom prostoru s ispustom ili dvorištem:

a) psi koji se drže u stambenom ili drugom zatvorenom prostoru moraju imati mogućnost izlaska u ispust ili dvorište

b) zatvoreni dio mora biti primjereno zagrijan i zračan, s ležajem odgovarajuće veličine sa suhom i čistom

prostirkom za svaku životinju te mora biti dovoljno mjesta za rukovanje životinjom, ukupne najmanje površine 2 m²

c) za štence ili kuju sa štencima zatvoreni dio mora biti u skladu s člankom 18. stavkom 4. ovoga Pravilnika i

d) u ispustu/dvorištu moraju biti osigurane površine u skladu s člankom 18. stavkom 1. podstavkom drugim i stavkom 2. ovoga Pravilnika

– držanje pasa u otvorenom prostoru s kućicama:

a) zdravi odrasli psi mogu se držati i u vanjskim prostorima s kućicama za pse, ukoliko je to u skladu s njihovim biološkim potrebama te ako su navikli na takve uvjete držanja

b) kućica mora zadovoljavati uvjete propisane u članku 19. ovoga Pravilnika

c) vanjski prostori s kućicama moraju biti ograđeni

d) površina vanjskog prostora ne uključuje kućicu te mora biti u skladu s člankom 18. stavkom 1. podstavkom drugim i stavkom 2. te člankom 19. stavkom 5. ovoga Pravilnika

– držanje pasa u stambenom prostoru bez ispusta ili dvorišta:

a) potrebno je osigurati sljedeću najmanju korisnu podnu površinu, mjereći visinu psa u grebenu:

1) za psa do 35 cm visine treba osigurati najmanje 5 m² podne površine

2) za psa od 36 do 45 cm visine treba osigurati najmanje 6 m² podne površine

3) za psa od 46 do 55 cm visine treba osigurati najmanje 7 m² podne površine

4) za psa višeg od 55 cm treba osigurati najmanje 8 m² podne površine

b) obvezno je svim psima osigurati šetnju najmanje tri puta dnevno

c) kuji sa štencima do starosti od dva mjeseca mora se osigurati najmanje 10 m² korisne podne površine

– držanje mačaka u skladu s člankom 23. ovoga Pravilnika.

(2) Privremeni udomitelj mora osigurati skrb za životinje u skladu s člankom 8. stavcima 1., 2. i 3. te člancima 21. i 22. ovoga Pravilnika.

(3) Privremeni udomitelj mora provesti mjere i organizirati smještaj u skladu s člankom 27. stavcima 1. i 4. ovoga Pravilnika.

(4) Svi prostori i prostorije u kojima se drže životinje moraju biti očišćeni i oprani najmanje jednom dnevno.

(5) O privremenim udomiteljima iz stavka 1. ovoga članka sklonište vodi evidenciju te potpisuje s njima ugovor o privremenom udomljavanju.

(6) Životinje se ne smiju držati vezane osim po savjetu veterinara.

Pregled, profilaksa, liječenje

Članak 27.

(1) Životinje u skloništu moraju biti tretirane protiv unutarnjih i vanjskih nametnika, a imuno profilaktičke i druge mjere moraju se provoditi u skladu s posebnim propisom.

(2) Osoblje skloništa mora najmanje dva puta dnevno provjeravati opće stanje životinja te sve utvrđene promjene (životinja ne jede, ne defecira, apatična je, agresivna ili drugo) upisivati u karton životinje i po potrebi izvijestiti veterinara, o čemu se vodi evidencija.

(3) O uginulim i usmrćenim životinjama u skloništu vodi se evidencija iz Priloga II. ovoga Pravilnika.

(4) Životinje u skloništu moraju biti smještene na način da se spriječi prijenos bolesti među njima i da nema kontakta između nezdružljivih životinja.

Vozilo

Članak 28.

(1) Skloništa moraju posjedovati odgovarajuće vozilo za prijevoz životinja (u daljnjem tekstu: vozilo), a ako ne posjeduje dovoljno vlastitih vozila sklonište može prijevoz životinja povjeriti drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi registriranoj za prijevoz životinja u skladu s posebnim propisima.

(2) Prostor za vozača u vozilu mora biti odvojen od prostora za životinje čvrstom fizičkom pregradom.

(3) Vozila moraju u prostoru za životinje osigurati sustav za prozračivanje tako da u svakom trenutku tijekom putovanja, neovisno o tome kreće li se vozilo ili miruje, mogu održati raspon temperature od + 5°C do + 25°C za sve životinje u vozilu.

(4) U prostoru za životinje u vozilu istodobno sa životinjama ne smije se prevoziti drugi teret (proizvodi, sirovine i dr.), a oprema za hvatanje životinja mora biti spremljena odvojeno od životinja te se vozilo ne smije koristiti za prijevoz lešina životinja.

(5) Vozila za prijevoz životinja moraju biti očišćena i oprana nakon zadnjeg istovara životinja, a po potrebi i češće, o čemu se vodi evidencija te po potrebi dezinficirana.

(6) Vozilo mora biti vidljivo označeno da prevozi životinje iz skloništa na način da piše naziv skloništa, adresa i kontakt podaci o skloništu.

Standardni operativni postupci

Članak 29.

(1) U skloništu se moraju sastaviti i provoditi standardni operativni postupci kako bi se osiguralo da se sva postupanja sa životinjama provode najmanje u skladu s odredbama ovoga Pravilnika.

(2) U standardnim operativnim postupcima navode se odgovornosti pojedinih osoba vezano za osiguranje zdravlja i dobrobiti životinja.

(3) Sa standardnim operativnim postupcima mora biti upoznato osoblje skloništa i volonteri u skloništu.

(4) Standardni operativni postupci moraju biti na vidljivom mjestu tako da su na raspolaganju svim djelatnicima skloništa i volonterima.

(5) Standardne operativne postupke sklonište mora dati veterinarskoj inspekciji na uvid na njezin zahtjev.

Zahtjev za izdavanje rješenja

Članak 30.

(1) Sklonište prije početka obavljanja djelatnosti podnosi nadležnom tijelu zahtjev za izdavanje rješenja o udovoljavanju uvjetima na obrascu iz Priloga I. ovoga Pravilnika.

(2) Uz zahtjev iz stavka 1. ovoga članka podnositelj zahtjeva mora dostaviti:

- tlocrt i opis objekata i prostora
- dokaz o registraciji djelatnosti
- dokaz o vlasništvu zemljišta ili ugovor o najmu zemljišta, odnosno prostora i objekata
- opis poslova koji će se obavljati u skloništu u obliku standardnih operativnih postupaka
- popis opreme za hvatanje životinja
- dokaz o posjedovanju vozila za prijevoz životinja ili pismo namjere s registriranim prijevoznikom.

(3) Nakon zaprimanja urednog zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka nadležno tijelo donosi rješenje o osnivanju stručnog povjerenstva koje obavlja pregled skloništa. Stručno povjerenstvo sastoji se od tri veterinarska inspektora od kojih najmanje dva člana moraju biti prisutna pri pregledu skloništa, a najmanje jedan član stručnog povjerenstva mora biti mjesno nadležni veterinarski inspektor.

(4) Nadležno tijelo donosi rješenje o udovoljavanju uvjetima na temelju zapisnika i nalaza stručnog povjerenstva.

(5) U rješenje o udovoljavanju uvjetima iz stavka 4. ovoga članka upisuje se kapacitet skloništa.

Izmjena rješenja

Članak 31.

(1) Skloništa koja do dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika obavljaju djelatnost na temelju rješenja nadležnog tijela, u slučaju promjena podataka ili prestanka rada, te u slučaju povećanja kapaciteta moraju podnijeti nadležnom tijelu zahtjev za promjenom podataka najkasnije u roku od 30 dana od dana nastale promjene.

(2) Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka, uz podatke navedene u članku 30. ovoga Pravilnika, mora sadržavati i broj odobrenja skloništa te opis promjene.

(3) U slučaju povećanja kapaciteta, sklonište podnosi zahtjev u skladu sa stavkom 2. ovoga članka nakon čega nadležno tijelo osniva stručno povjerenstvo na temelju čijeg nalaza donosi rješenje.

(4) Na temelju urednog zahtjeva iz stavka 2. ovoga članka te u slučaju povećanja kapaciteta na temelju nalaza iz stavka 3. ovoga članka, nadležno tijelo izdaje novo rješenje te unosi promjenu u Upisnik skloništa za životinje.

Evidencije

Članak 32.

(1) Evidencije propisane ovim Pravilnikom moraju se voditi svakodnevno u knjigama i čuvati najmanje tri godine, a evidencije iz evidencijskog lista koji se nalazi u Prilogu II. ovoga Pravilnika moraju biti vođene i u elektroničkom obliku.

(2) Evidencije koje se moraju voditi sukladno odredbama ovoga Pravilnika voditelj skloništa dužan je dati na uvid na zahtjev nadležnog tijela ili veterinarske inspekcije, u roku koji odredi inspektor odnosno nadležno tijelo.

Upisnik skloništa

Članak 33.

(1) Skloništa koja posjeduju rješenje o udovoljavanju uvjetima vode se u Upisniku skloništa za životinje koji se objavljuje na mrežnim stranicama nadležnog tijela.

(2) Upisnik iz stavka 1. ovoga članka sadrži sljedeće podatke: naziv skloništa, broj odobrenja, kapacitet skloništa s obzirom na vrstu životinja u skloništu, adresu te kontakt podatke (telefon, e-mail i mrežnu stranicu).

Dostava podataka jedinici lokalne/područne (regionalne) samouprave

Članak 34.

(1) Podatke koje sklonište evidentira putem jedinstvenog informacijskog centra mora mjesečno dostavljati jedinici lokalne samouprave s kojom je sklopilo ugovor.

(2) Sklonište mora uz podatke iz stavka 1. ovoga članka jedinici lokalne samouprave dostaviti i podatke o svim izlascima na teren, vrsti intervencije i poduzetim radnjama.

(3) Sklonište mora osigurati dovoljno kapaciteta zasebno za potrebe svake jedinice lokalne samouprave s kojom je sklopilo ugovor.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 35.

(1) Skloništa koja do dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika obavljaju djelatnost na temelju rješenja nadležnog tijela moraju se uskladiti s odredbama ovoga Pravilnika u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga Pravilnika.

(2) Odredbama ovoga Pravilnika ne izuzimaju se iz primjene odredbe drugih pozitivnih propisa.

Članak 36.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Članak 37.

Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati skloništa za životinje i higijenski servisi (»Narodne novine«, br. 110/2004, 121/2004 i 29/2005).

Klasa: 011-02/17-01/53

Urbroj: 525-10/0543-19-3

Zagreb, 1. listopada 2019.

Ministrica poljoprivrede

mr. sc. Marija Vučković, v. r.

PRILOG I.

ZAHTJEV ZA IZDAVANJEM RJEŠENJA O UDOVOLJAVANJU UVJETIMA SKLONIŠTA ZA ŽIVOTINJE
(članak 30. stavak 1. Pravilnika)

Ispuniti čitljivo VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA.

1. Podaci o podnositelju zahtjeva/vlasniku/posjedniku (naziv, ime i prezime, OIB):

1.1. Ulica i broj: _____

1.2. Poštanski broj: _____ 1.3. Mjesto: _____

1.4. Telefon: _____ 1.5. Faks: _____ 1.6. e-pošta: _____

2. Podaci o skloništu (ime/naziv, OIB): _____

2.2. Adresa skloništa za životinje (ulica i broj/ k.č.br.):

2.3. Poštanski broj: _____ 2.4. Mjesto: _____

2.5. Telefon: _____ 2.6. Faks: _____

2.7. e-pošta: _____

3. Voditelj skloništa (ime, prezime, OIB):

4. Vrste životinja za koje se sklonište registrira: _____

5. Kapacitet skloništa s obzirom na vrstu životinja: _____

6. Potpisom (i žigom) potvrđujem točnost i istinitost svih informacija

POTPIS: _____

DATUM: _____

Uz ispunjeni obrazac zahtjeva potrebno je priložiti:

1. tlocrt i opis prostora

2. dokaz o vlasništvu zemljišta ili ugovor o najmu zemljišta odnosno prostora i objekata

3. opis poslova koji se obavljaju u skloništu u obliku standardnih operativnih postupaka

4. broj osposobljenih djelatnika

5. plan prevencije zaraznih i nametničkih bolesti životinja s obzirom na vrstu i kategoriju životinja u skloništu sačinjen od strane veterinara

6. popis opreme za hvatanje životinja

7. dokaz o posjedovanju vozila za prijevoz životinja ili ugovor s registriranim prijevoznikom

PRILOG II.

EVIDENCIJSKI LIST ŽIVOTINJE

Redni broj obrasca (redni broj /godina):

Naziv skloništa i broj odobrenja:

Primitak životinje

(članak 14. stavak 1. i 5. Pravilnika)

1.1. PODACI O OSOBI KOJA JE UHVATILA ŽIVOTINJU

Ime i prezime: _____

Potpis: _____

1.2. PODACI O OSOBI KOJA JE PREUZELA ŽIVOTINJU U SKLONIŠTU

Ime i prezime: _____

Potpis: _____

1.3. PODACI O NALAZNIKU ŽIVOTINJE (ako je primjenjivo)

Ime i prezime, OIB i adresa: _____

Potpis: _____

2. MJESTO I DATUM PRONALASKA ŽIVOTINJE : (adresa, lokacija, JLS)

2.1. DATUM PRONALASKA ŽIVOTINJE: _____

2.2. PODACI O VOZILU: vlastito – sklonište (zaokruži)

– vozilo/registarska oznaka: _____

3. PODACI O ŽIVOTINJI

3.1. Životinja je označena: DA – NE

3.2. Životinja je označena:

– mikročipom – navesti boj mikročipa: _____

– druge oznake (npr. tetovaža, prsten) – navesti broj oznake: _____

– markicom – navesti broj markice: _____

– drugom oznakom – navesti/opisati: _____

3.2. Spol: muški – ženski – sterilizirana – ne može se utvrditi

3.3. Starost: _____ (procjena) _____ mjeseci/godina

3.4. Vrsta životinje/pasmina: _____

3.5. Tjelesni pokrov (dlaka, perje, drugo (tip, boja): _____

3.6. Reproduktivni status (ako je primjenjivo): _____

3.7. Bilješka o osobitostima ponašanja, zdravlju, okolišu gdje je životinja nađena:

3.8. Broj mikročipa kojim je životinja označena u skloništu ili podaci o drugoj oznaci:

3.9. Ime životinje pod kojim se vodi u skloništu: _____

3.10. Broj putovnice kućnog ljubimca/svjedodžbe: _____

Zdravstveni karton životinje

Datum prvog pregleda: _____

Ime, prezime i potpis ovlaštenog veterinara: _____

Dnevnik boravka životinje u izolaciji:

Datum	Prvi pregled	Evidenciju izvršio/la (prezime, potpis)	Drugi pregled	Evidenciju izvršio/la (prezime, potpis)	Zapažanje

Provedba imunoprofilaktičkih mjera:

Datum	Mjera

Datum trajne sterilizacije: _____

Smještaj životinje u skloništu po izlaska iz izolacije

Broj boksa/dvorišta/prostorije/prostora – datum

PODACI O PRIVREMENOM UDOMITELJU

1. Podaci o privremenom udomitelju

1.1. Ime i prezime: _____

1.2. OIB: _____

1.3. Adresa: _____

1.4. Telefon/GMS: _____

1.5. E-pošta: _____

1.6. Datum smještaja: od/do _____

1.7. Broj životinja o kojima skrbi privremeni udomitelj: _____

Prilog: ugovor o privremenom udomljavanju

Udomljavanje životinje

(članak 67. stavak 4. Zakona o zaštiti životinja, članak 15. stavak 3. Pravilnika)

1. Podaci o udomitelju

1.1. Ime i prezime: _____

1.2. OIB: _____

1.3. Adresa: _____

1.4. Telefon/GMS: _____

1.5. E-pošta: _____

2. Reproductivni status: sterilizirana (zaokružiti): DA / NE

3. Datum udomljenja _____

Prilog: ugovor o udomljavanju

Uginuće životinje

(članak 27. stavak 3. Pravilnika)

1. Datum uginuća životinje: _____

1.1. Razlog uginuća – zdravstveni karton životinje (ako je primjenjivo):

1.2. Zbrinjavanje lešine, datum i mjesto: _____

Podaci o usmrćivanju životinje

1.1. Datum usmrćivanja: _____

1.2. Razlog usmrćivanja: _____

1.3. Način usmrćivanja: _____

Priložiti mišljenje veterinara (ako je primjenjivo)

Priložiti zapisnik veterinarskog inspektora (opasan pas)

1.4. Usmrćivanje odobrio voditelj skloništa: da/ne

(ime i prezime)

Potpis voditelja: _____

Datum usmrćivanja

Razlog usmrćivanja

Način usmrćivanja

Priložiti mišljenje veterinara (ako je primjenjivo)

Priložiti zapisnik veterinarskog inspektora (opasan pas)

Usmrćivanje odobrio voditelj skloništa: da/ne

(ime i prezime)

Potpis voditelja: _____

PRILOG III.

(članak 11. stavak 2. Pravilnika)

Osposobljavanje iz članka 11. stavka 2. obuhvaća sljedeća područja:

a) zakonodavstvo iz područja zdravlja i dobrobiti životinja

b) fiziologiju životinja

c) prepoznavanje bolesnih stanja

d) kontrolu razmnožavanja životinja

e) potrebe za hranom i vodom

f) postupanje sa životinjama u hitnim slučajevima

g) ponašanje životinja i pojam stresa

h) rukovanje životinjama

i) hvatanje i sputavanje životinja

j) prijevoz životinja

k) socijalizaciju životinja.

PRILOG IV.

(članak 11. stavak 2. Pravilnika)

1. Program osposobljavanja za koji je nadležno tijelo dalo suglasnost oznake:		
2. PODACI O OSPOSOBLJENOJ OSOBI:		
2.1. Prezime:	2.2. Ime:	2.3. OIB:
3. ADRESA:		
3.1. Ulica i broj:	3.2. Mjesto, poštanski broj:	3.3. Broj telefona:
4. BROJ POTVRDE O OSPOSOBLJENOSTI:		
4.1. Ova potvrda vrijedi do:		
5. POTVRDU IZDAJE – nadležno tijelo, pravna osoba, fizička osoba (zaokružiti odgovarajuće):		
5.1. Naziv i adresa (ulica, mjesto, poštanski broj):		
5.2. OIB ili matični broj nadležnog tijela, pravne osobe, fizičke osobe:		
5.3. Telefon:	5.4. Faks:	5.5. e-pošta:
5.6. Datum izdavanja: _____ 5.7. Mjesto: _____ 5.8. Pečat:		
5.9. Odgovorna osoba (ime i potpis):		
M. P.		

Pravilnik, NN 99/2019-1994

Više

Dio NN: Službeni

Vrsta dokumenta: Pravilnik

Izdanje: NN 99/2019

Broj dokumenta u izdanju: 1994

Stranica tiskanog izdanja: 3

Donositelj:Ministarstvo poljoprivrede

Datum tiskanog izdanja: 18.10.2019.